

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Грень Л. М.

*кандидат педагогічних, доцент, провідний науковий співробітник наукового відділу з проблем державної безпеки навчально-науково-виробничого центру Національного університету цивільного захисту України,
м. Харків, Україна*

Проблематика змісту та практики використання механізмів державного управління освітою знайшла своє відображення у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних вчених: С.М. Домбровської, О.І. Локшиної, В.І. Лугового, С.В. Майбороди, В.М. Мороза, Н. Алексідау, Н. Вахльстрем, Є. Редондо, Д. Фінк-Хафнер та багатьох інших. «Державне управління освітою – це певний вид діяльності органів держави, що має виконавчий та розпорядчий характер і полягає в організуючому впливові на суспільні відносини у сфері освіти шляхом застосування державно-владних повноважень і включає цілеспрямоване вироблення, прийняття та реалізацію організуючих, регулюючих та координуючих рішень, що справляють вплив на освітню сферу» [1] За визначенням колективу авторів на чолі з Н. Протасовою, «механізми державного управління освітою – засоби, важелі, стимули, методи, за допомогою яких суб'єкти управління освітою впливають на освітнянську сферу з метою досягнення визначених цілей» [2, с. 437]. Нормативно-правовий механізм державного управління є одним із найважливіших механізмів у розвитку системи професійної (професійно-технічної) освіти (ПТО). Правові відносини у сфері ПТО охоплюють велику кількість учасників, які належать як до об'єктів, так і до суб'єктів державного управління. Щодо терміну «правовий механізм», то в державно-управлінській науці єдиного підходу до визначення цього поняття немає.

Концептуалізацію змісту наукових поглядів щодо змісту дефініції «правовий механізм державного управління» подано у табл. 1.

Таблиця 1.

Зміст категорії «правовий механізм державного управління»

Автор та його визначення	Категоріальна сутність визначення	Квінтесенція (авторський погляд)
Алексеев С.С. «...система правових засобів, за допомогою яких забезпечується результативний правовий вплив на суспільні відносини» [3, с. 30].	- система правових засобів	Система правових засобів, за допомогою яких забезпечується нормативність суспільних відносин
Копейчикова В.В., Лисенкова С.Л. «... сукупність правових засобів, з допомогою яких поведінка суб'єктів суспільних відносин приводиться у відповідність із приписами, що містяться в нормах права» [4, с.261]	сукупність правових засобів	
Скаун О.Ф. «узята в єдності система правових засобів, способів і форм, за допомогою яких нормативність права переводиться в упорядкованість суспільних відносин, задовольняються інтереси суб'єктів права, встановлюється та забезпечується правопорядок («належне» у праві стає «сущим»)» [5, с. 498]	- система правових засобів, способів і форм	

Законодавство є основним інструментом впливу на систему ПТО. Нещодавно запропонований до громадського обговорення Проект Закону «Про професійну (професійно-технічну) освіту» України від 20 вересня 2018 р., у межах якого законодавець визначає: мету реформування системи професійної (професійно-технічної) освіти, унормування децентралізаційних процесів в системі професійної (професійно-технічної) освіти.

Процес інституціонального оформлення нормативно-правових актів щодо розвитку системи ПТО триває, що є свідченням неабиякої уваги держави до подальшого її розвитку і функціонування. У таблиці 2 ми наводимо перелік актуальних на цей час нормативно-правових документів, зміст яких регламентує функціонування та розвиток системи ПТО.

Таблиця 2.

Нормативно-правова база професійної (професійно-технічної) освіти
України (квітень 2011 р. – вересень 2018 р.) [6, с. 115]

№ п/п	Закони, постанови, накази, розпорядження
1.	Закон України від 2017, № 38-39 -ВР «Про освіту».
2.	Закон України від 10.02.1998 р. № 3/98-ВР «Про професійно-технічну освіту».
3.	«Державна цільова програма розвитку професійно-технічної освіти на 2011 - 2015 роки» від 07.06.2011 № 541.
4.	Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій».
5.	Наказ Наказ МОНмолодьспорт від 30.12.2011№ 1593 «Про систему рейтингового оцінювання діяльності професійно-технічних навчальних закладів у 2011/2012 навчальному році».
6.	Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2013 р. № 306 «Про затвердження Порядку формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів».
7.	Наказ МОН України від 22.07.2011 р. № 862 «Про затвердження Типової базисної структури навчальних планів для здійснення професійно-технічного навчання, перепідготовки або підвищення кваліфікації за робітничими професіями».
8.	Наказ МОН України від 14.05.2013 р. № 499 «Про затвердження Типових правил прийому до професійно-технічних навчальних закладів України», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 29 травня 2013 р. за № 823/23355.
9.	Постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 р. № 373 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження професійних стандартів».
10.	Постанова Кабінету Міністрів України від 31.05.2017 р. № 373 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження професійних стандартів».
11.	Постанова Кабінету Міністрів України від 06.07.2016 р. № 408 «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2016 році».
12.	Постанова Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 р. № 818 «Про затвердження переліку професій загальнодержавного значення, підготовка за якими здійснюється за кошти державного бюджету».
13.	Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 1077-р «Про затвердження плану заходів із впровадження Національної рамки кваліфікацій на 2016-2020 роки».
14.	Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 р. № 505 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підготовки кадрів у професійно-технічних навчальних закладах за професіями загальнодержавного значення»

15.	Проект Закону від 20 вересня 2018, «Про професійну (професійно-технічну) освіту» України
-----	--

Отже, функціонування і розвиток професійно-технічної освіти в Україні залежить від законодавчого забезпечення підготовки фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці й послуг, важливого значення набуває проблема вдосконалення її нормативно-правової бази.

Література:

1. Шевченко М.М. Сутність державного управління освітою. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/67648808.pdf>.
2. Реформування освіти в Україні: державно-управлінський аспект : навч.-наук. вид. / Н.Г. Протасова, В.І. Луговий, Ю.О. Молчанова та ін. ; за заг. ред. Н.Г. Протасової. – К.; Львів : НАДУ, 2012. – 456 с.
3. Теория государства и права: учебник / под ред. С. С. Алексеева. – М. : Норма, 2004. – 496 с.
4. Теорія держави і права : навч. посіб. / А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та ін. ; за заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 368 с.
5. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник: пер. з рос. / О.Ф. Скакун. – Х.: Консум, 2001. – 656 с.
6. Грень Л.М. Нормативно-правовий механізм управління розвитком професійної (професійно-технічної) освіти: історична ретроспектива / Л.М. Грень // Вісник Національного університету цивільного захисту України : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2018. – Вип. 3 (8). – 542 с. – (Серія «Державне управління»). – С. 106-117.